

УДК 351:[004:327

DOI: 10.31673/2786-7412.2025.031603

Андрій ЛЮБЧЕНКО

кандидат наук з державного управління,

докторант кафедри публічного управління та адміністрування

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ

ORCID ID: 0009-0004-0246-7795

e-mail: andreylubchenko@gmail.com

Andrii LIUBCHENKO

PhD in Public Administration,

Doctoral Student of the Department of Public Administration and Management

State University of Information and Communication Technologies, Kyiv

ORCID ID: 0009-0004-0246-7795

e-mail: andreylubchenko@gmail.com

**ПРОВІДНІ ТРЕНДИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ
МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ**

**MAJOR TRENDS OF THE TECHNOLOGICAL REVOLUTION
AND THEIR IMPACT ON THE TRANSFORMATION
OF INTERNATIONAL INFORMATION POLICY**

Анотація. Розвиток нових технологій значно полегшує процес динамічної трансформації в рамках міжнародної системи. Предмет міжнародної інформації, а також її цілі і операційні сфери, піддаються впливу багатовимірного впливу технологічних факторів. Технологічний прогрес призводить до перерозподілу інформації в міжнародному середовищі, сприяє зміні його структури, формує зв'язки між ключовими учасниками міжнародних відносин, є джерелом збільшення діапазону, інтенсивності та ефективності транскордонних дій. Інформаційна революція є основою «інфраструктури глобалізації», таким чином впливаючи на динаміку процесів, які призводять до змін основних параметрів міжнародного середовища. Інформаційно-комунікативні технології являють собою такий унікальний вид технологій, який, на відміну від традиційних індустриальних технологій, не тільки забезпечує нові методи виробництва товарів, але й тягне за собою важливі системні зміни в соціальній, економічній і політичній сферах, у тому числі в міжнародному масштабі. У цій статті основна увага приділяється аналізу як сучасних трендів технологічної трансформації засобів вироблення, збору, обробки й зберігання міжнародної інформації, так і наслідкам їх застосування у світі, що глобалізується.

Глобальні інформаційно-комунікативні технології значно полегшили міжнародне спілкування, торгівлю та культурний обмін. У сучасному світі неважко спілкуватися та ділитися ідеями. Глобальні інформаційні соціальні мережі об'єднують людей у всьому світі. Вони швидко поширюють інформацію та роблять світ більш прозорим. Але, ці мережі стають інструментом потужного впливу на національну й міжнародну політику. Взаємовідносини між глобалізацією та глобальними інформаційно-комунікативними технологіями створюють як можливості, так і виклики, з потенціалом подолання або розширення розриву в глобальному доступі до ресурсів, знань і послуг. Але, вони діють як «палиця з двома кінцями». В майбутньому вони можуть як сприяти у прогресі людства, так і призвести до глобальних катастроф. Тому важливо відповідально впроваджувати технічні інновації, збалансовуючи технологічні досягнення з етичними міркуваннями.

Ключові слова: публічне управління, цифрові практики, глобалізація, міжнародна інформація, інформаційно-комунікаційні технології.

Abstract. The development of new technologies greatly facilitates the process of dynamic transformation within the international system. The subject of international information, as well as its goals and operational areas, are subject to the multidimensional influence of technological factors. Technological progress leads to the redistribution of information in the international environment, contributes to a change in its structure, forms connections between key participants in international relations, is a source of increasing the range, intensity and effectiveness of cross-border actions. The information revolution is the basis of the «infrastructure of globalization», thus influencing the dynamics of processes that lead to changes in the main parameters of the international environment. Information and communication technologies are a unique type of technology that, unlike traditional industrial technologies, not only provides new methods of production of goods, but also entails important systemic changes in the social, economic and political spheres, including on an international scale. This article focuses on the analysis of both current trends in the technological transformation of the means of generating, collecting, processing and storing international information, and the consequences of their application in a globalizing world.

Global information and communication technologies have greatly facilitated international communication, trade and cultural exchange. In the modern world, it is not difficult to communicate and share ideas. Global information social networks unite people around the world. They quickly disseminate information and make the world more transparent. However, these networks are becoming a tool for powerful influence on national and international politics. The relationship between globalization and global information and communication technologies creates both opportunities and challenges, with the potential to bridge or widen the gap in global access to resources, knowledge and services. However, they act as a «double-edged sword». In the future, they can both contribute to the progress of humanity and lead to global catastrophes. Therefore, it is important to implement technical innovations responsibly, balancing technological advances with ethical considerations.

Key words: *public administration, digital practices, globalization, international information, information and communication technologies.*

Постановка проблеми. Технологія розуміється як конгломерат ідей, поєднаних в конкретні методи розробки або реалізації творчої концепції у формі матеріалізованого продукту і зазвичай розглядаються як етично нейтральна категорія. Що можна насправді оцінити, так це спосіб використання продукту технічного прогресу його власником. Можна також припустити, що творча ідея, яка є необхідною передумовою науково-технічного прогресу, загалом не оцінюється негативно, тобто метою технологічних змін є не руйнування, а прогрес. Це підтверджує і семантичний аналіз, адже слово «прогрес» є синонімом позитивного розвитку. Проте технічний прогрес не завжди і не для всіх означає розвиток, який розуміється як покращення життя.

Розвиток нових технологій значно полегшує процес динамічної трансформації в рамках міжнародної системи. Предмет міжнародної інформації, а також її цілі і операційні сфери, піддаються впливу багатовимірного впливу технологічних факторів. Технологічний прогрес призводить до перерозподілу інформації в міжнародному середовищі, сприяє зміні його структури, формує зв'язки між ключовими учасниками міжнародних відносин, є джерелом збільшення діапазону, інтенсивності та ефективності транскордонних дій. Вплив технологічного чинника на сучасні міжнародні комунікації проявляється в різних сферах суспільного життя, а також у механізмах функціонування міжнародних відносин, зокрема, у процесах інституціоналізації та управління міжнародним середовищем, комунікації, співпраці та конфліктах між націями.

Мета дослідження. Інформаційна революція є основою «інфраструктури глобалізації», таким чином впливаючи на динаміку процесів, які призводять до змін основних параметрів міжнародного середовища. Інформаційно-комунікативні технології являють собою такий унікальний вид технологій, який, на відміну від традиційних індустріальних технологій, не тільки забезпечує нові методи виробництва товарів, але й тягне за собою важливі системні зміни в соціальній, економічній і політичній сферах, у тому числі в міжнародному масштабі. У цій статті основна увага приділяється аналізу як сучасних трендів технологічної трансформації засобів вироблення, збору, обробки й зберігання міжнародної інформації, так і наслідкам їх застосування у світі, що глобалізується.

Аналіз досліджень та публікацій. Так званий «Культурний поворот» у формі порівняльної науки про цивілізації й історію, заснований на класичній теорії культури, був започаткована ще А. Тойнбі [1] і продовжений у постмодерністський спосіб М. Фуко [2] й А. Гідденсом [3] з дискусією між модерністами та постмодерністами. У 1990-х роках пояснення культури, цивілізацій та історії в нових рамках міжнародних відносин і змін міжнародного порядку після закінчення «холодної війни», було представлено Ф. Фукуямою [4], З. Бжезінським [5] і С. Хантінгтоном [6]. Перш за все, «концепція динамічного нового світового порядку» С. Хантінгтона відкидала статичну та біполярну точку зору щодо

міжнародних відносин. На думку авторів, зміна парадигм міжнародних відносин є наслідком, насамперед, нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Фундаментальною працею серед сучасних вітчизняних наукових досліджень проблеми глобальних трансформацій, результатом комплексного осмислення їх генезису, цивілізаційної структури світу в площинах світ-системного та регіонально-цивілізаційного аналізу, глибинних перетворень, що нині мають місце в цивілізаціях Заходу і Сходу, є трьохтомна колективна монографія «Цивілізаційна структура сучасного світу» [7].

Вагомим внеском у дослідження глобальних процесів сучасності є монографія М. Шепелева «Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку» [8]. В ній аналізуються сутність, передумови формування, процес функціонування і розвитку світового порядку, основні тенденції та закономірності глобалізації управління, досліджуються гецивілізаційні засади глобалізаційного процесу та системи глобалізму.

Серед вітчизняних науковців, які фундаментально досліджували проблеми впливу глобалізації власне на інформаційну політику слід виділити Є. Макаренка [9], Г. Почепцова і С. Чукут [10] та І. Бондаря [11].

Методологія дослідження. В дослідженні використано методологію технауки. Основним предметом технауки є аналіз політичного і соціальні наслідки наукових відкриттів і технологічних інновацій, а також роль науки і техніки в сучасному суспільстві в цілому. Концепція технауки зосереджена на теоретичній основі науки, технології та ризиків, пов'язаних з ними, оскільки розвиток науки та технології можна ототожнити з аналізом ризиків [12, с. 9-10]. Тобто, однією з найважливіших парадигм сучасного суспільства, що є наслідком розвитку науки і технологій в цілому та їх впливу на навколишнє середовище, є аналіз ризиків і непередбачуваних наслідків використання технологій і розвитку науки.

Концепція технауки, також як частина соціології знання та філософії технології, характеризується підкресленням значенням нелюдських елементів у суспільстві та науковому розвитку. Артефакти, дослідницька система та інфраструктура окреслюють безпосередньо дослідницькі роботи, але також розмежовують і проектує структуру сучасного суспільства. Як наслідок, ці елементи постають як стратегічні та ключові фактори міжнародних відносин. Таким чином, основою (пост)конструктивістської концепції технауки є теорія акторської мережі, представлена Б. Латуром [13].

Виклад основного матеріалу. Сьогодні міжнародні відносини формуються за моделлю суспільства, заснованого на знаннях, що розуміється та інтерпретується як «мережа», а також на різних формах мобільності з величезним потоком ідей, людей і товарів [14].

Ця модель також виражає домінуючий процес глобалізації разом із радикальними змінами та трансформацією соціального та міжнародного порядку. Основою всіх цих змін в останні десятиліття був процес технізації життя, тобто прогресивне посилення технологічного проникнення в соціальне та індивідуальне життя, назване Г. Беме «технологічна інвазія» [15].

Таким чином, технологічний розвиток є одним із найважливіших носіїв і медіаторів сучасних соціальних змін і водночас ключовим елементом нової структури міжнародних відносин. Перш за все, технологічний розвиток розмежовує нові рамки соціального та міжнародного життя, які характеризуються мережевим зв'язком, взаємопов'язаністю та взаємною взаємозалежністю. Як наслідок, нові інформаційно-комунікаційні технології стають новими акторами міжнародних відносин.

Важливим є і те, що технічний прогрес впливає на трансформацію влади в міжнародній системі, включаючи її характер, розподіл, джерела та прояви. Ключовими атрибутами влади стають науково-технологічний потенціал, ресурси знань та інформації, що становлять інтелектуальний капітал, якість якого відображається на рівні інновацій. Усе частіше ці ресурси належать установам, відмінним від держав. Тому недержавні гравці набувають статусу владних осіб у міжнародному інформаційному середовищі, порушуючи монополію держав у цій сфері. Технологічна влада, заснована на здатності генерувати прогрес, а також на застосуванні, передачі та контролі технологій, є особливим типом влади в міжнародному інформаційному середовищі. Це не лише незалежний носій потенціалу, але водночас і каталізатор для побудови інших сфер влади, включаючи її економічні, політичні, ідеологічні, культурні та соціальні виміри.

Технологічний розвиток грає вирішальну роль у формуванні нової основи міжнародних відносин, що характеризуються мережею, взаємопов'язаністю та взаємозалежністю. Ці зміни можна концептуалізувати як певну послідовність, яка виражає трансформацію суспільного життя, системи науки та досліджень, і що важливо – існуючих геополітичних конфігурацій від локальних до глобальних масштабів.

Технічний прогрес породжує нові умови, в яких держави здійснюють свої суверенні права та відстоювати свої інтереси як у внутрішній, так і зовнішній політиці. Технологічний прогрес змушує держави пристосовуватися до логіки функціонування в міжнародному середовищі, яке характеризується зростаючою мережею інформаційних взаємозв'язків, зростанням інтенсивності та динаміки міжнародних політичних відносин та їх значною складністю. Процеси пристосування включають офіційну діяльність держави з метою виконання її зовнішніх функцій в одній із найдавніших сфер міжнародних відносин – дипломатії.

Інформаційна революція кидає виклик традиційній дипломатичній практиці, оскільки збільшує складність середовища, в якому здійснюється дипломатія. Одним із симптомів є поява так званого феномену «нової дипломатії» [16], ідентифікованого на основі припущення про те, що на міжнародні переговорні процеси все більше впливає діяльність інституцій, відмінних від держав, особливо транснаціональних корпорацій і транснаціональних організацій громадянського суспільства. Як результат переговорне середовище стає більш багатовимірним і менш зрозумілим, більше не є наслідком конвергенції та розбіжності інтересів і переговорної позиції лише окремих держав. Розвиток засобів комунікації також змінює просторово-часовий вимір дипломатичної

діяльності. Процеси прийняття рішень прискорюються з безпрецедентною швидкістю та стають централізованими.

Нові технології дають державам інструменти для виконання основних функцій дипломатії, а саме представництва, переговори та спілкування. В цьому контексті варто звернути увагу на феномен «електронної (цифрової) дипломатії» [17], що призводить до змін у структурах міністерств закордонних справ та дипломатичних установ, спрямованих на реалізацію своїх інтересів у міжнародному середовищі, шляхом створення сприятливого іміджу серед громадської думки за кордоном. Таким чином, пристосування діяльності держав у сфері публічної дипломатії до реалій інформаційної ери призводить до так званої « нової публічної дипломатії » [18], яка стає частиною логіки змін сучасної міжнародної політики.

Важливо те, що інформаційні технології є фактором для розширення можливостей індивідів у міжнародних відносинах, представляючи нові технології, як шанс для усунення дефіциту демократії в глобальному масштабі та зміцнення глобальних управлінських структур через підвищення рівня їх соціальної легітимації.

Ще однією особливістю так званого « кіберпростору » [19] є можливість мобілізації осіб, які раніше не бажали брати участь у суспільно-політичній комунікації. Віртуальний простір, позбавлений фізичних кордонів, є багатовимірною платформою діалогу та зустрічей, де переплітаються глобалізовані сфери політики, економіки, культури тощо. З різноманітним контентом та учасниками кіберпростір стає високоефективним інструментом і новим середовищем для сучасного громадянського суспільства.

Безсумнівно, науково-технічний прогрес був зумовлений значенням військового виміру міжнародних відносин. Незважаючи на те, що розвиток військового потенціалу більше не є найважливішим визначальним фактором у формуванні міжнародного порядку, який виник після періоду « холодної війни », його значення – з точки зору формування позицій і побудови міжнародної ролі держав – не заперечується. Держави продовжують роботу над новими видами зброї, здатними протистояти сучасним загрозам внутрішній і міжнародній безпеці. Помітною тенденцією є все більш широке застосування передових інформаційних технологій, що дозволяють вести точні військові дії досягти поставленої мети з мінімальними жертвами. Сучасну війну можна виграти завдяки силі знання, яке стає суперником летальної зброї. Сучасний зброя, заснована на інформації замість вогнепальної зброї, дозволяє мінімізувати втрати та обмежити пошкодження, як прямий результат її надзвичайної точності. Сучасні війни не точаться лише на суші, морі, у повітрі чи космічному просторі, а й у так званому кіберпросторі як театрі кібервійни, який припускає асиметричну війну, включаючи кібертерористичні форми, перелік яких постійно поповнюється.

Кіберпростір може проявитися і як джерело загроз внутрішній безпеці держави та особи. Фактор невизначеності, що супроводжує нову загрозу, та динамічний характер змін є основними причинами слабкої адаптації нормативних стандартів до викликів, які ставлять нові інформаційні технології. У зв'язку зі

зростанням кількості інноваційних технологічних рішень виникає потреба у підготовці нормативно-правових актів щодо законного доступу та використання інновацій. Фактом є те, що нормотворчий процес має ретроактивний – і рідко випереджаючий – характер по відношенню до науково-технічного прогресу. Тим не менш, можна спостерігати динамічні зміни у внутрішніх та міжнародних правових нормах, спрямованих на встановлення правил впровадження, управління та контролю за новими технологічними рішеннями.

Іншою сферою потужного впливу технологічного чинника стала економіка – як національна, так і глобальна. Вплив технологічного фактора на глобальну економіку стимулює появу економіки, заснованої на знаннях, у якій успіх визначаються інформацією. З одного боку, бажано мати доступ до цінної інформації, наприклад комерційної таємниці, але з іншого боку, на навколишню реальність впливає надлишок інформації, що проявляється у всюдисущому інформаційному шумі.

Організації можуть використовувати Інтернет для отримання стратегічної переваги та підвищення ефективності. Значно покращено доступ до інформації та електронний обмін. Компанії з одного краю світу можуть передати завдання аутсорсингу та доручити виконання завдань професіоналам за менших витрат. Ідеї передаються швидше, що сприяє інноваціям. Підприємства вииграють від більш мобільної робочої сили та нижчих витрат виробництва. Результатом є дешевші продукти та послуги для споживачів.

Важливою особливістю сучасного інформаційного прогресу є залучення приватних структур, що діють у транскордонній сфері, потенціал і фінансові ресурси яких є сприятливим чинником у реалізації науково-дослідних завдань. Глобалізація й приватизація наукових досліджень та їх результатів призводить до еволюції системи захисту інтелектуальної власності.

Рамки міжнародних відносин з новими інформаційними технологіями, як їх інтегрованими елементами, також є результатом теперішнього стану вищої освіти та дослідницької політики, що базується на принципі мережевої взаємодії в глобальному масштабі. Іншим прикладом змін у міжнародному порядку є процес формування політики у сфері вищої освіти та наукових досліджень. Вища освіта та дослідницькі центри все більше відіграють стратегічну роль у сучасних міжнародних відносинах. Крім того, глобальна система вищої освіти та наукових досліджень сьогодні проходить ті самі процеси трансформації, незважаючи на культурні та історичні відмінності.

Модель суспільства та економіки, заснованих на знаннях, наголошує на людському потенціалі та інтелектуальному капіталі в якості бази для створення та виробництва наукових знань. У цьому контексті вища освіта та дослідження визнаються умовою для досягнення суспільства, заснованого на знаннях, але також розуміються як виробники та передачі знань на регіональному, національному та глобальному рівнях.

Глобальні інформаційно-комунікативні технології змінюють спосіб роботи людей, допомагають їм ділитися знаннями по всьому світу та зближують. Компанії можуть легко обмінюватися даними по всьому світу. Інтернет дозволяє легко

спілкуватися з різними культурами та спільнотами. У той же час такий інтенсивний контакт може призвести до стирання відмінностей між внутрішніми та глобальними проблемами. Існують як позитивні, так і негативні наслідки інформаційної глобалізації.

Завдяки інформаційній глобалізації відбулися революційні зміни у сфері медіа та комунікації. За частки секунд ми можемо стежити за останніми новинами з будь-якої точки світу.

Незважаючи на переваги інформаційної глобалізації, існують помітні негативні наслідки глобалізації технологій, такі як ризики для безпеки та поглиблення цифрового розриву між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Країни, що розвиваються, не можуть використовувати Інтернет, як це можуть розвинені країни. У деяких місцях політичний контроль означає, що державна влада контролює Інтернет і бойкотує доступ до певних сайтів. Деякі соціально-фінансові спеціалісти також називають цю невідповідність доступу до Інтернету «цифровим розривом» [20].

В епоху Інтернету вся інформація, що передається в електронному вигляді, повинна пройти через ряд етапів, на яких вона може бути перехоплена сторонньою особою. Отже, міжнародна інформаційна безпека (кібербезпека) стає великою проблемою.

Потужним трендом технологічного прогресу, що вже знайшов застосування серед глобальних інформаційно-комунікативних технологій, стає «штучний інтелект» [21].

Інтеграція штучного інтелекту в глобальні системи пошуку інформації започаткувала епоху нових інформаційних трансформацій, змінивши спосіб доступу, обробки та використання величезних обсягів даних. Майбутнє пошуку інформації визначається такими досягненнями, як гібридні моделі штучного інтелекту, розуміння контексту, зрозумілий штучний інтелект, механізми безперервного навчання та мультимодальні можливості. Ці розробки не тільки підвищують продуктивність і можливості системи, але й віддають перевагу взаємодії з користувачем, прозорості та етичним міркуванням.

Етичні рамки штучного інтелекту відіграють вирішальну роль у забезпеченні справедливості, прозорості та підзвітності під час пошуку інформації за його допомогою, вирішуючи такі проблеми, як пом'якшення упередженості та конфіденційність даних.

Крім того, сприяння співпраці між людьми та системами штучного інтелекту покращує процеси прийняття рішень завдяки поєднанню обчислювальної потужності штучного інтелекту з досвідом людини та етичним судженням.

Висновки:

1. Глобальні інформаційно-комунікативні технології значно полегшили міжнародне спілкування, торгівлю та культурний обмін. У сучасному світі неважко спілкуватися та ділитися ідеями.

2. Глобальні інформаційно-комунікативні технології створюють переваги глобалізації, допомагаючи підприємствам працювати швидше, надаючи людям доступ до медіа з усього світу та зближуючи культури.
3. Глобальні інформаційно-комунікативні технології мають певний негативний вплив на міжнародну інтеграцію. Деякі люди мають доступ до Інтернету, а інші – ні, створюючи нерівність. Ще однією проблемою є питання конфіденційності, оскільки особисту інформацію можна легко поділитися або вкрасти в Інтернеті. Загрози кібербезпеці також становлять ризик, оскільки хакери можуть атакувати підприємства та уряди, завдаючи серйозної шкоди. Ці проблеми показують, що хоча Інтернет сприяє глобалізації, він також несе виклики, з якими потрібно впоратися.
4. Глобальні інформаційні соціальні мережі об'єднують людей у всьому світі. Вони швидко поширюють інформацію та роблять світ більш прозорим. Але, ці мережі стають інструментом потужного впливу на національну й міжнародну політику.
5. Взаємовідносини між глобалізацією та глобальними інформаційно-комунікативними технологіями створюють як можливості, так і виклики, з потенціалом подолання або розширення розриву в глобальному доступі до ресурсів, знань і послуг.
6. Ймовірно, глобальні інформаційно-комунікативні технології надалі сприятимуть світовій інтеграції людської цивілізації. Але, вони діють як «палиця з двома кінцями». В майбутньому вони можуть як сприяти у прогресі людства, так і призвести до глобальних катастроф. Тому важливо відповідально впроваджувати технічні інновації, збалансовуючи технологічні досягнення з етичними міркуваннями.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Тойнбі А. Дослідження історії. Т. 1. Київ : Основи, 1995. 614 с.
2. Фуко М. Археологія знання. Київ : Основи, 2003. 326 с.
3. Гідденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. Київ : Альтерпрес, 2004. 100 с.
4. Fukuyama F. *The End of History and the Last Man*. Simon and Schuster, 2006. 432 p.
5. Бжезінський З. Велика шахівниця. Київ : Фабула, 2019. 288 с.
6. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Львів : Кальварія, 2006. 474 с.
7. Цивілізаційна структура сучасного світу : у 3 т. / за ред. акад. Ю. М. Пахомова [та ін.]. Т. 1: Глобальні трансформації сучасності. Київ : Наукова думка, 2006. 686 с.
8. Шепелев М. А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку : монографія. Київ : Генеза, 2004. 512 с.
9. Макаренко Є. А. Міжнародні інформаційні відносини : монографія. Київ : Наша культура і наука, 2002. 368 с.

10. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика : монографія. Київ : Знання, 2008. 663 с.
11. Боднар І. Сучасні реалії інформаційного суспільства : проблеми становлення та перспективи розвитку : монографія. Львів : Видавництво ЛКА, 2013. 320 с.
12. Horyzonty konstrukttywizmu: inspiracje, perspektywy, przyszłość / red. nauk. E. Bińczyk, A. Derra, J. Grygieńć. Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2015. 522 p.
13. Latour B. *An Inquiry into Modes of Existence: An Anthropology of the Moderns*. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 2013. 520 p.
14. Castells M., Cardoso G. (Eds.) *The Network Society: From Knowledge to Policy*. Washington, DC : Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, 2005. 460 p.
15. Böhme G. *Invasive Technification: Critical Essays in the Philosophy of Technology*. Continuum : A&C Black, 2012. 248 p.
16. Mogensen K. From public relations to corporate public diplomacy. *Public Relations Review*, 2017, № 43(3), p. 605–614. DOI: 10.1016/j.pubrev.2017.03.011.
17. Singh J. P. The power of diplomacy: new meanings, and the methods for understanding digital diplomacy. In: *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. London – New York : Routledge, 2015. P. 181–198.
18. Snow N., Taylor P. M. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York : Routledge, 2008. 404 p.
19. Sprawl trilogy. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Sprawl_trilogy.
20. Ragnedda M., Muschert G. W. *The Digital Divide: The Internet and Social Inequality in International Perspective*. London : Routledge, 2013. 344 p. DOI: 10.4324/9780203069769.
21. McCarthy J. *Artificial Intelligence*. URL: <http://jmc.stanford.edu/artificial-intelligence/index.html>.

REFERENCES

1. Toynbee, A. (1995). *A Study of History* (Vol. 1). Kyiv: Osnovy.
2. Foucault, M. (2003). *The Archaeology of Knowledge*. Kyiv: Osnovy.
3. Giddens, A. (2004). *Runaway World: How Globalization is Reshaping Our Lives*. Kyiv: Alterpress.
4. Fukuyama, F. (2006). *The End of History and the Last Man*. Simon & Schuster.
5. Brzezinski, Z. (2019). *The Grand Chessboard*. Kyiv: Fabula.
6. Huntington, S. P. (2006). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Lviv: Kalvariia.
7. Pakhomov, Yu. M. (Ed.). (2006). *The Civilizational Structure of the Modern World* (Vol. 1: Global Transformations of Modernity). Kyiv: Naukova Dumka.
8. Shepelev, M. A. (2004). *Globalization of Governance as a Megatrend of Contemporary World Development: A Monograph*. Kyiv: Geneza.
9. Makarenko, Ye. A. (2002). *International Information Relations: A Monograph*. Kyiv: Nasha Kultura i Nauka.

10. Pocheptsov, H. H., & Chukut, S. A. (2008). *Information Policy: A Monograph*. Kyiv: Znannia.
11. Bodnar, I. (2013). *Modern Realities of the Information Society: Problems of Formation and Prospects for Development*. Lviv: LKA Publishing House.
12. Bińczyk, E., Derra, A., & Grygieńć, J. (Eds.). (2015). *Horyzonty konstruktywizmu: inspiracje, perspektywy, przyszłość*. Toruń: Nicolaus Copernicus University Press.
13. Latour, B. (2013). *An Inquiry into Modes of Existence: An Anthropology of the Moderns*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
14. Castells, M., & Cardoso, G. (Eds.). (2005). *The Network Society: From Knowledge to Policy*. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations.
15. Böhme, G. (2012). *Invasive Technification: Critical Essays in the Philosophy of Technology*. Continuum / A&C Black.
16. Mogensen, K. (2017). From public relations to corporate public diplomacy. *Public Relations Review*, 43(3), 605–614. <https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2017.03.011>
17. Singh, J. P. (2015). The power of diplomacy: New meanings and the methods for understanding digital diplomacy. In *Digital Diplomacy: Theory and Practice* (pp. 181–198). London–New York: Routledge.
18. Snow, N., & Taylor, P. M. (2008). *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
19. Sprawl trilogy. (n.d.). *Wikipedia*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Sprawl_trilogy
20. Ragnedda, M., & Muschert, G. W. (2013). *The Digital Divide: The Internet and Social Inequality in International Perspective*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203069769>.
21. McCarthy, J. (n.d.). *Artificial Intelligence*. Retrieved from <http://jmc.stanford.edu/artificial-intelligence/index.html>.